

krajinného architekta a parkového architekta je však možné na Slovensku vyštudovať len na našej fakulte. Prosím, nezabúdajme na to.

*

Ing.arch. Pavel Lichard, FA STU,
Katedra krajinej a parkovej architektúry

THE PRESENT STATE OF THE BRANCH U3: LANDSCAPE AND PARK ARCHITECTURE

By Pavel Lichard

The branch is not yet accredited in spite of the possibilities given by valid legislation and in spite of the fact that the department is the only training centre of this kind in the Slovak Republic. This state has been reflected in the number of students applying for the branch U3, although there is a lack of skilled professionals in the field of landscape and park architecture. There should be more serious attention devoted to this branch in the curriculum of the FA STU.

Henrich Pifko

K DVOJSTUPŇOVOSTI ŠTÚDIA NA FA STU

Na našej fakulte máme proklamované dvojstupňové štúdium. Máme ho však aj v skutočnosti? Zdá sa mi, že ani nie, a pritom reálna dvojstupňovosť štúdia by možno pomohla vyriešiť niektoré naše problémy. Pokúsím sa tu načrtnúť svoj pohľad na túto problematiku, pravda, skôr na úrovni podnetu pre diskusiu než vo forme návrhu na optimálny postup.

Nechcem tu podrobne analyzovať súčasný právny stav bakalárskeho štúdia, podstatnejšia je realita: všetci študenti po absolvovaní prvého stupňa štúdia pokračujú v druhom stupni (výnimky možno snáď spočítať na prstoch). Nečudo: postavenie bakalára je nejasné, neisté a s malou prestížou, kým absolvovanie piateho a šiesteho ročníka je aj pre tých priemerných takmer len formalitou, ktorá sa dá zvládnuť i popri zamestnaní či priam diaľkovo. Ktože už vyhodí študenta, ktorý "to má za pár", a odoprie mu vytúžený titul inžiniera architekta pre takú malichernosť ako poslabšia účasť na ateliéri či nie celkom akurátne vedomosti z niektorého nadstavbového predmetu? A "zbúchať" doma (možno s pomocou kamarátov, rodičov či kolegov) projekt, ktorý naše nenáročné akademické prostredie akceptuje - to už dokáže každý. Vyprodukuje poldruha či dve stovky takýchto inžinierov architektov ročne - a potom sa čudujeme nízkej prestíži našej profesie...

Snáď najväčším problémom druhého stupňa štúdia je motivácia študentov, z ktorých mnohí si myslia, že už vedia všetko, a ďalšie zotrvanie na škole je pre nich len nutným zlom potrebným pre získanie diplomu. Nie vždy ich dokážeme

presvedčiť, že sa mýlia, a ponúknuť im atraktívne a presvedčivé prehĺbenie vedomostí a schopností. Možno aj preto, že o tú ponuku nestoja, stihli už poznať nízku náročnosť nielen univerzitého, ale aj toho "vonkajšieho" prostredia - veď vidia, ako u nás bez slova prísnejšej kritiky vzniká a realizuje sa "architektúra", ktorej kvalita je porovnateľná s úrovňou ich ateliérových prác. Na takúto "tvorbu" vedomosti získané na prvom stupni štúdia skutočne stačia, a mnohí veru viac nechcú... Prečo by sme ich mali nútiť učiť sa, keď o to nestoja, a prečo by sme inžiniersky titul mali dávať absolventom, ktorí si ho zaslúžia len s prizmením oboch očí?

Alternatívou tohto dnešného stavu je priznanie patričnej váhy titulu bakalárskemu. Veď v prvých štyroch ročníkoch toho absolvuje (a možno aj absorbuje) dnešný študent viac než pred pár rokmi v ročníkoch piatich či šiestich. Môže viac či menej samostatne pracovať v architektonickom ateliéri, môže sa uplatniť na úradoch, všeobecná stránka jeho vzdelania mu dáva dobré predpoklady na úspešné uplatnenie aj mimo architektonickej profesie. Otvorenou otázkou ostáva autorizácie bakalárov. Príslušný zákon hovorí len opodmienke vysokoškolského vzdelania, štatút komory sa uspokojuje s odvolaním na zákon, skúšobný poriadok žiada u bakalárov o dva roky dlhšiu prax. Tu by som navrhol väčšiu diferenciáciu bakalárov a inžinierov - dnes môže bakalár (ak sa nejaký nájde) získať autorizáciu prv než inžinier architekt, ktorý poctivo študoval šesť rokov. A ak chceme byť kompatibilní so svetom, mali by sme požadovať aspoň päťročné štúdium (vyžaduje ho napríklad Charta vzdelávania architektov) - pre bakalárov by to mohlo byť doplnenie vzdelania v podobe "majstrovských ateliérov" či absolvovanie skráteného druhého stupňa po pár rokoch praxe. Komora a fakulta by tu mali spoločne hľadať optimálne riešenie, ktoré by bakalárov nemalo diskriminovať, ale zároveň by ich malo dostatočne motivovať k ďalšiemu štúdiu a vzdelávaniu.

A čo by toto riešenie prinieslo pre druhý stupeň štúdia? Vidím tu zopár potenciálnych výhod. Na druhý stupeň by sa nehlásili tí, čo už majú školy po krk a nechcú sa už viac naučiť. Nemuseli by sa naň hlásiť tí, ktorí vidia svoje budúce uplatnenie mimo projektovej sféry - pre tých by mali byť v skutočne univerzitnom modeli štúdia otvorené dvere pre ďalšie vzdelávanie na iných fakultách či dokonca univerzitách (je absurdné, aby skvelý teoretik dostával titul inžiniera). Možnosť prísnejšieho výberu by umožnila "bezbolestne" (to jest bez ujmy na možnosti ich profesionálneho uplatnenia) vylúčiť slabších či nedostatočne aktívnych študentov a tým odbremeniť aj pedagógov, ktorí dnes musia takýmto študentom venovať viac času a síl než študentom nadpriemerným a skutočne vzdelaniactvým, a tiež zvýšiť celkovú náročnosť, ktorá sa dnes prispôsobuje priemeru celej študentskej masy. Reálna možnosť neprijatia na druhý

stupeň štúdia (predpokladajme, že lákavý) by motivovala študentov k väčšej snahe aj v nižších ročníkoch. Za najpodstatnejšiu (no zároveň najproblematickejšiu) výhodu považujem možnosť zvýšiť náročnosť druhého stupňa štúdia tak, aby fakulta budúcich inžinierov architektov skutočne pripravila na samostatnú architektonickú tvorbu na úrovni, ktorá si označenie "architektúra" zasluhuje aj bez prizmurovania oka. Myslím si, že sa to dá len jedným spôsobom: aktívnou kolektívnou prácou v ateliéri. Nie dnes obvyklými párminútovými konzultáciami v kancelárii pedagóga, ale tvorivým dialógom učiteľa a študenta i študentov navzájom, a to nie jednu či dve hodiny týždenne, ale minimálne v rozsahu, aký nám dnes figuruje v rozvrhu. Potom máme šancu skutočne týchto študentov niečo naučiť. A ak im tento spôsob nevyhovuje, napríklad preto, že sú zamestnaní a ich pracovná doba im neumožňuje tráviť čas vo fakultných ateliéroch, nuž prosím: druhý stupeň nie je povinný a bakalársky titul je dostatočným oprávnením na legálne pracovné uplatnenie.

Tolko k výhodám mojej vízie "splnoprávnenia" bakalárskeho štúdia architektúry. O nevýhodách by sa dalo povedať rovnako veľa, no obmedzím sa na tie hlavné. Prvou je legislatívna nepripravenosť tohto modelu, neujasnenosť postavenia bakalára a nezvyk na tento stupeň vysokoškolského vzdelania. Iným rizikom je možný nezájum o druhý stupeň štúdia: nízka náročnosť mimouniverzitného prostredia nemotivuje študentov k reálnej snahe po dosiahnutí čo najlepších vedomostí a schopností aj za cenu istého vypätia, odriekania a finančných strát. Základným problémom je však fakulta sama: sme my, pedagógovia, pripravení a schopní zvýšiť kvalitu výučby na druhom stupni tak, aby bola zásadným kvalitatívnym skokom oproti tomu, čo sme učili v rámci bakalárskeho štúdia? Iste by sa vynorili aj ďalšie problémy a ťažkosti, som však presvedčený, že reálne dvojstupňové štúdium by pomohlo fakulte ako inštitúcii, študentom aj pedagógom. Samozrejme, v spojení s ďalšími systémovými zmenami, ktoré musia ísť do väčšej hĺbky než nedávno navrhnuté pospájanie a premenovanie katedier - zrejme až k definovaniu podstaty pedagogického pôsobenia na univerzite a k zmene zásad jeho hodnotenia.

Nie som si istý, či sa podarí navrhnuť takéto zmeny spôsobom dosť bezbolestným na to, aby sa stali v demokratickom prostredí akademickej obce priechodnými, ale mali by sme sa k pokusu o ne (a pre začiatok k diskusiám o nich a k hľadaniu ich optimálnej podoby) dostať prv, než nás k tomu prinúti konkurencia iných škôl či tlak praxe. Zrealizovanie bakalárskeho štúdia a zvýšenie náročnosti druhého stupňa by mohli byť prvými krokmi v hľadaní novej tváre fakulty. Pravda, nie je to jediná cesta na skvalitnenie výučby, ďalšou alternatívou je zrušenie fikcie bakalárskeho štúdia, prípadne spojené so skrátením štúdia na päť

rokov. A ak mám byť realista, nuž tou najpravdepodobnejšou alternatívou je zachovanie súčasného stavu...

*

*Ing.arch. Henrich Pifko, CSc., FA STU,
Katedra experimentálnej a ekologicky viazanej tvorby*

CONCERNING THE TWO GRADE LEVELS OF STUDY AT THE FA STU

By Henrich Pifko

At the FA STU there are two grade levels. In reality the bachelor level does not exist and the second level does not meet the students's motivation. To recognize the importance of the bachelor study would solve many problems but it is inevitable to resolve it in close coordination with the Chamber of Architects; in order to clarify the professional status of the architects who are holders of a bachelor degree. The selectivity of the second degree would enable us as pedagogues to start with higher demands. However, the question depends on the degree to which the practice and the school are prepared for such a change.

Julián Keppl

ZMENA PARADIGMY VZDELÁVANIA ARCHITEKTOV NA FAKULTE ARCHITEKTÚRY STU

Príspevok som písal začiatkom roku 1994 v snahe upozorniť vtedajšie vedenie Fakulty architektúry STU na niektoré okolnosti, ktoré by mohli mať vplyv na zamýšľané zmeny v organizácii fakulty a štúdia. Od jeho uverejnenia v periodiku akademickej komunity Forum scientiae v máji 1994 sa mnoho zmenilo, bol prijatý nový zákon o vysokých školách, do čela fakulty sa vrátil staronový dekan, vedomý si vplyvov vonkajšieho prostredia na vnútorný svet školy. Konferenciou o edukačnom programe FA STU sa otvorila diskusia o skvalitnení výchovy architektov. Niektorí účastníci konferencie vyslovili argumenty, na ktoré som sa odvolával pred tromi rokmi, a tak som sa rozhodol ponúknuť do zborníka svoj príspevok, ktorý sa v roku 1994 ku komunite kolegov na fakulte takmer nedostal. Iné moje predpoklady sa stali realitou (výučba architektúry mimio FA STU a VŠVU). Preto som pôvodný text výraznejšie neupravoval, aby čitateľ mal možnosť porovnať moje úvahy so skutočnosťou.

Stáva sa, že relatívne uzavretý svet akademickej pôdy upiera pohľad viac dovnútra a menej zvažuje vonkajšie okolnosti, ktoré sa po istom čase tak či onak prejavujú na jeho vnútornom živote. Dovolil by som si **osobnú** úvahu o podmienkach vonkajšieho prostredia, ktoré môžu mať dopad i na vzdelávanie architektov na pôde Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.